

“รณนัยราชการ” กับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ศุภวัฒน์ สิงห์สุวรรณ*

รณนัยเป็นทรัพย์สินที่หน่วยงานของรัฐทุกแห่งต้องใช้ในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นใช้ปฏิบัติการกิจบางประการโดยเฉพาะ หรือใช้เป็นยานพาหนะสำหรับการเดินทางของเจ้าหน้าที่ ซึ่งในการใช้รณนัยเจ้าหน้าที่อาจทำให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ เช่น เกิดอุบัติเหตุ หรือรณนัยสูญหาย จึงมีปัญหามาพิจารณาว่า กรณีที่ใช้รณนัยราชการทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอกหรือแก่หน่วยงานของรัฐเอง เจ้าหน้าที่ผู้ก่อความเสียหายจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ เพียงใด

กรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ใช้รณนัยได้ก่อความเสียหายแก่บุคคลภายนอก เช่น เกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนกับรณนัยของบุคคลภายนอก หากการใช้รณนัยมิใช่การกระทำให้การปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายย่อมต้องฟ้องเจ้าหน้าที่ให้รับผิดเป็นการส่วนตัวตามที่กำหนดในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่ถ้าเป็นการกระทำให้การปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐให้รับผิดตามที่กำหนดในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน โดยฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม เนื่องจากเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำตามหน้าที่ปกครองตามทั่วไปของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มิใช่คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร ตามที่กำหนดในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ อันจะอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง หากผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาลปกครองขอให้พิพากษาให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ศาลปกครองย่อมไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา^๑

โดยปกติการใช้รณนัยราชการที่จะเป็นการกระทำให้การปฏิบัติหน้าที่มักจะเกิดกรณีที่เจ้าหน้าที่ใช้รณนัยในเวลาราชการ อย่างไรก็ตาม บางกรณีกรณีที่เจ้าหน้าที่ใช้รณนัยนอกเวลาราชการอาจถือเป็นการกระทำให้การปฏิบัติหน้าที่ก็ได้ เช่น เจ้าหน้าที่ใช้รณนัยตามความประสงค์ของผู้บังคับบัญชาที่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐให้ใช้รณนัยได้ตลอดเวลา^๒ หรือหน่วยงานของรัฐปล่อยปละละเลยไม่ควบคุมการใช้รณนัยจนเจ้าหน้าที่สามารถนำรณนัยไปใช้ในกิจธุระส่วนตัวโดยพลการได้^๓ ตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ขับรถไปส่งเอกสารตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จสิ้นและขับรถกลับมายังหน่วยงานแล้ว แต่ผู้ควบคุมดูแลการใช้รถของหน่วยงานไม่ได้ติดตามให้เจ้าหน้าที่นำกุญแจรถมาคืนตามระเบียบของทางราชการ เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่นำรถไปใช้ส่วนตัวนอกเวลา

*ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง กองกฎหมายปกครอง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๓๕๑/๒๕๕๕, ๖๓๗/๒๕๕๕, ๕๗๗/๒๕๕๗, ๘๓๖/๒๕๕๗, ๒๗๘/๒๕๕๙, ๙๓/๒๕๕๘, คผ.๑๙๖/๒๕๖๑ และ คผ.๑๔/๒๕๖๓

^๒คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๗๘๒๙/๒๕๕๓

^๓คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๒๕๒๗/๒๕๕๓

ราชการจนเกิดอุบัติเหตุขึ้น ย่อมถือว่าหน่วยงานของรัฐยินยอมให้เจ้าหน้าที่ใช้รถยนต์ได้แม้เป็นเวลานานกรหาการ^๔

กรณีเจ้าหน้าที่ใช้รถยนต์ในการปฏิบัติหน้าที่และทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก และหน่วยงานของรัฐได้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายไปแล้ว หน่วยงานของรัฐย่อมมีสิทธิไล่เบี้ยให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ โดยปัญหาว่าจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่จะไล่เบี้ยให้เจ้าหน้าที่ชดใช้จะรวมถึงเงินค่าทำขวัญที่ทางราชการจ่ายให้แก่ประชาชนที่ถูกรถราชการชนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๐๘ ด้วยหรือไม่ นั้น หากเป็นกรณีที่ยานพาหนะของทางราชการเป็นฝ่ายผิด เงินค่าทำขวัญย่อมถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากเป็นค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้ตามมาตรา ๔๓๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนราชการจึงมีสิทธิไล่เบี้ยให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ได้ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ส่วนกรณีเป็นเหตุสุดวิสัยอันไม่เป็นความผิดของทางราชการหรือของผู้ได้รับบาดเจ็บ เงินค่าทำขวัญย่อมไม่ถือเป็นค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดทางละเมิด ส่วนราชการจึงไม่มีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ได้^๕

ในบางกรณี เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้น เจ้าหน้าที่อาจชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายไปก่อน หากเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่โดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่ย่อมมีสิทธิเรียกให้หน่วยงานชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่ได้ชำระให้แก่ผู้เสียหายไปก่อนได้ตามนัยมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ส่วนหน่วยงานจะพิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เจ้าหน้าที่หรือไม่ เป็นจำนวนเท่าใด ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่จะนำมาพิจารณาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๘ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ แต่จะต้องคำนึงถึงจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เจ้าหน้าที่ได้ใช้แก่ผู้เสียหายว่าเหมาะสมกับกรณีหรือไม่ก่อนด้วย^๖ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่จะเรียกให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนได้ต่อเมื่อหน่วยงานต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดกับบุคคลภายนอก หากเจ้าหน้าที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไปก่อนเพื่อให้ผู้เสียหายยุติการดำเนินคดี โดยยังไม่ปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดในความเสียหายนั้นหรือไม่ เจ้าหน้าที่ย่อมไม่มีสิทธิเรียกให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนให้แก่ตน^๗ หรือกรณีเจ้าหน้าที่ใช้รถยนต์ในการปฏิบัติหน้าที่และเกิดอุบัติเหตุชนท้ายรถแท็กซี่ ทำให้รถแท็กซี่เสียหายไปชนรถโดยสาร และเจ้าหน้าที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่คนขับรถแท็กซี่ไปแล้วตามสัญญาประนีประนอมในชั้นศาล แต่คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเห็นว่าความเสียหายเกิดจากความประมาทของคนขับรถแท็กซี่เอง ส่วนบริษัทรถโดยสารฟ้องหน่วยงานให้ชดใช้ความเสียหายและคดียังไม่ยุติ หากเจ้าหน้าที่ยื่นคำขอรับค่าสินไหมทดแทนคืนจากหน่วยงาน ในชั้นนี้หน่วยงานยังไม่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่เจ้าหน้าที่จนกว่าคดีจะถึงที่สุด ซึ่งหากปรากฏว่า

^๔คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๑๕๗๒๓/๒๕๕๖

^๕ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ ๘๐/๒๕๔๗

^๖ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ ๕๘๒/๒๕๔๒

^๗ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ ๓๒๕/๒๕๕๐

หน่วยงานต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่บริษัทโดยสาร เจ้าหน้าที่จึงจะมีสิทธิเรียกให้หน่วยงานชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตนได้ แต่ถ้าปรากฏว่าหน่วยงานไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ย่อมไม่มีสิทธิเรียกให้หน่วยงานชดใช้ค่าสินไหมทดแทนคืนแก่ตนได้^๘

ส่วนกรณีที่ใช้รถยนต์ทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการใช้รถยนต์โดยเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้รถยนต์หรือโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ขับรถ ปัญหาว่าเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ ในเบื้องต้นจะต้องพิจารณาก่อนว่าการใช้รถยนต์ในกรณีนั้นเป็นการกระทำการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ หากมิใช่การกระทำการปฏิบัติหน้าที่ต้องพิจารณาความรับผิดของเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ซึ่งเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดแม้กระทำการโดยประมาทเลินเล่อธรรมดา แต่ถ้าเป็นการกระทำการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ย่อมต้องรับผิดเฉพาะกรณีที่กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น ตามที่กำหนดในมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

ดังนั้น การพิจารณาว่าการใช้รถยนต์โดยเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ จึงมีความสำคัญต่อความรับผิดของเจ้าหน้าที่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือเป็นไปตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่คุ้มครองเจ้าหน้าที่มากกว่า เป็นต้นว่า อาจมีการหักส่วนความรับผิดจากความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมออกจากความเสียหายก่อนที่จะกำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ โดยเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบใช้เต็มจำนวนความเสียหายก็ได้ แต่ชดใช้ตามระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในกรณีนั้น ๆ และกรณีการกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน เจ้าหน้าที่แต่ละคนย่อมรับผิดชอบส่วนของตนโดยไม่ใช้หลักลูกหนี้ร่วม

กรณีเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้รถยนต์ หากระเบียบกำหนดว่าการใช้รถยนต์ประจำตำแหน่งในการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้รวมถึงการใช้รถยนต์เพื่อเดินทางไป-กลับระหว่างที่พักและสถานที่ปฏิบัติราชการด้วย การที่เจ้าหน้าที่ขับรถยนต์ออกจากบ้านพักไปสถานที่ปฏิบัติราชการย่อมเป็นการกระทำการปฏิบัติหน้าที่ หากเกิดอุบัติเหตุเจ้าหน้าที่จึงไม่ต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นถ้ามิได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง^๙ แต่กรณีเจ้าหน้าที่ใช้รถยนต์ไปปฏิบัติหน้าที่ราชการนอกสถานที่และเดินทางกลับถึงสถานที่ปฏิบัติราชการแล้ว ย่อมถือว่าเสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ หากหลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ได้นำรถยนต์พาตนเองออกไปรับประทานอาหารและนำรถยนต์กลับไปจอดเก็บที่บ้านพักจนสูญหายไป ย่อมไม่ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^{๑๐} ทั้งนี้ ในบางกรณีแม้ว่าเจ้าหน้าที่จะได้รับอนุญาตให้นำรถยนต์ไปปฏิบัติราชการ เช่น ไปศึกษาดูงาน แต่หากวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการใช้รถยนต์เป็นไปเพื่อกิจธุระส่วนตัว เช่น ไปงานศพของบุคคลที่รู้จัก ย่อมไม่อาจถือได้ว่าเป็นการเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่

^๘ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ ๑๒๖/๒๕๕๐

^๙คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๑๖๔๖๗/๒๕๕๕ และคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓๑๑/๒๕๕๓

^{๑๐}คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๓๑/๒๕๕๔

ราชการ หากขณะเดินทางกลับเกิดอุบัติเหตุทำให้รถยนต์เสียหาย เจ้าหน้าที่ย่อมต้องรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์^{๑๑}

ความเสียหายในการใช้รถยนต์ราชการอาจเกิดขึ้นในขั้นตอนการเก็บรักษารถยนต์ หากเจ้าหน้าที่ได้รับอนุญาตให้นำรถยนต์ราชการไปเก็บรักษานอกสถานที่ แต่จอดรถยนต์ไว้บนทางสาธารณะจนรถยนต์สูญหายไป ย่อมถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่จึงต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทางราชการ เช่น เจ้าหน้าที่ได้รับอนุญาตให้นำรถยนต์ไปเก็บรักษาเป็นครั้งคราว แต่กลับนำรถยนต์ไปเก็บรักษาที่บ้านพักเป็นประจำทุกวันเป็นเวลานาน ทั้งสถานที่นำรถไปเก็บรักษาไม่มีรั้วรอบขอบชิดหรือการจัดเวรยาม ซึ่งเจ้าหน้าที่น่าจะคาดเห็นถึงความไม่ปลอดภัยในการเก็บรักษารถยนต์ได้^{๑๒} หรือเจ้าหน้าที่จอดรถยนต์ไว้นอกรั้วบริเวณหน้าบ้านพัก ทั้งที่การจอดรถยนต์ภายในบ้านพักจะปลอดภัยมากกว่า ซึ่งหากเคลื่อนย้ายสิ่งของที่กีดขวางภายในบ้านออกไปก็มีพื้นที่สำหรับจอดรถได้^{๑๓} อย่างไรก็ดี ในบางกรณีหากหน่วยงานของรัฐอนุญาตให้เจ้าหน้าที่นำรถยนต์ไปจอดเก็บนอกสถานที่โดยไม่มีการตรวจสอบสถานที่ที่จะนำรถไปจอดเก็บว่ามีความปลอดภัยหรือไม่ ย่อมถือเป็นความผิดหรือความบกพร่องที่หน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วมด้วย จึงต้องหักส่วนแห่งความรับผิดออกไปส่วนหนึ่ง^{๑๔} อนึ่ง ในเรื่องการเก็บรักษารถยนต์ราชการ บางกรณีรถยนต์อาจจะไม่สูญหาย แต่ประสบอุบัติเหตุได้รับความเสียหาย เช่น เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้รถยนต์ทราบว่าพนักงานขับรถไม่ได้นำรถมาเก็บรักษาไว้ที่บ้านพักของตนหลังเสร็จสิ้นการปฏิบัติราชการ แต่ก็ได้เอาใจใส่ติดตามเอารถยนต์กลับคืนมาและมิได้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ จนเป็นเหตุให้พนักงานขับรถนำรถไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวจนประสบอุบัติเหตุ ย่อมถือว่าความเสียหายส่วนหนึ่งเกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่ในการควบคุมดูแลรถยนต์ จึงต้องรับผิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการด้วย^{๑๕}

สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ขับรถรถยนต์ หากได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้ขับรถยนต์ไปปฏิบัติราชการ ย่อมเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะมีตำแหน่งเป็นพนักงานขับรถยนต์^{๑๖} หรือเป็นเจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่น มิใช่พนักงานขับรถยนต์^{๑๗} หรือแม้กรณีขับรถยนต์นอกเวลาราชการและเป็นไปเพื่อความสะดวกของผู้บังคับบัญชาเอง แต่หากหน่วยงานของรัฐอนุญาตให้ผู้บังคับบัญชาใช้รถยนต์ได้ตลอดเวลา ต้องถือว่าเจ้าหน้าที่ผู้ขับรถยนต์ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐให้ทำเช่นนั้นได้ การขับรถยนต์ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาย่อมถือว่ากระทำไปในระหว่างปฏิบัติงานตามหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ^{๑๘}

^{๑๑}คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๕/๒๕๕๕

^{๑๒}คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓๖๒/๒๕๔๙

^{๑๓}คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๔๖๒/๒๕๕๑

^{๑๔}คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๕๖๓/๒๕๕๖

^{๑๕}คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๕๔๙/๒๕๕๑

^{๑๖}คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๐/๒๕๕๒, อ.๑๔๖/๒๕๕๓ และ อ.๓๙๖/๒๕๕๓

^{๑๗}คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๒๑๙/๒๕๕๖ และความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ ๑๓๗๕/๒๕๖๒

^{๑๘}คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๗๘๒๙/๒๕๕๓

กรณีเจ้าหน้าที่ขับรถยนต์ในการปฏิบัติหน้าที่แล้วเกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก ซึ่งหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายไปแล้ว หรือเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐเอง เจ้าหน้าที่ย่อมต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐเฉพาะกรณีที่กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยการพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ได้กระทำโดย **ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือไม่** ต้องพิจารณาจากวิสัยของเจ้าหน้าที่ว่ามีความชำนาญในการขับรถยนต์เพียงใด มีหน้าที่โดยตรงในการขับรถหรือไม่ คำนึงกับเส้นทางหรือไม่ ประกอบกับ **พฤติการณ์** แห่งกรณี เช่น ความเร็วที่ใช้ในการขับรถยนต์ การปฏิบัติตามกฎจราจร การใช้ความระมัดระวัง การเสพสุรา หรือสารเสพติด สภาพรถยนต์ สภาพถนน ทัศนวิสัยบริเวณจุดเกิดเหตุ ฯลฯ ซึ่งหากข้อเท็จจริงปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ขับรถในลักษณะที่ขาดความระมัดระวังที่เบี่ยงเบนไปจากเกณฑ์มาตรฐานอย่างมาก โดยคาดเห็นได้ว่าความเสียหายอาจเกิดขึ้นได้ หรือหากระมัดระวังสักเล็กน้อยก็คงได้คาดเห็นว่าอาจเกิดความเสียหายเช่นนั้น แต่ก็หาได้ใช้ความระมัดระวังไม่ กรณีย่อมเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงและเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐ

สำหรับกรณีที่ถือว่า **เจ้าหน้าที่ผู้ขับรถยนต์กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง** เช่น เจ้าหน้าที่ขับรถยนต์ด้วยความเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด^{๑๙} โดยเฉพาะกรณีที่ฝนตกถนนลื่น และเป็นทางโค้งซึ่งควรลดความเร็วให้ต่ำกว่ากรณีปกติ^{๒๐} ขับรถด้วยความเร็วเกินกว่าที่กำหนดในเขตกรรมทหาร และหันหน้าเอื้อมมือไปหยิบวิทยุสื่อสารที่ตั้งจนรถชนเสาไฟฟ้า^{๒๑} ขับรถด้วยความเร็วสูงจนรถเสียหลักพุ่งชนต้นไม้ข้างทาง^{๒๒} ขับรถด้วยความเร็วสูงทั้งที่เป็นช่วงทางโค้งลงเขา และฝนตกถนนเปียกลื่น เมื่อตะแบนรถกะทันหันจึงทำให้ล้อล้อรถเสียหลักพุ่งเข้าไปอีกฟากถนน^{๒๓} ขับรถด้วยความเร็วตามหลังรถบรรทุกโดยไม่เว้นระยะห่างที่จะหยุดรถได้อย่างปลอดภัย อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายจราจรทางบก เมื่อรถบรรทุกชนกับรถคันอื่น จึงพุ่งชนท้ายรถบรรทุก^{๒๔} ขับรถเร่งเครื่องขึ้นสะพานไล่ตามหลังรถคันหน้าอย่างรวดเร็ว โดยไม่ระมัดระวังเว้นระยะที่จะหยุดรถได้อย่างปลอดภัย เมื่อรถคันหน้ามีเหตุต้องหยุดรถ จึงหยุดรถไม่ทันและพุ่งชนท้ายอย่างแรง^{๒๕} ขับรถนำผู้ต้องหาไปขออำนาจศาลฝากขัง โดยใส่กุญแจมือผู้ต้องหาพ่วงติดกันห้าคนบนรถกระบะที่ไม่มีหลังคา ซึ่งหากมีอุบัติเหตุย่อมเกิดความสูญเสียอย่างร้ายแรง ประกอบกับฝนตก ถนนลื่น เจ้าหน้าที่ย่อมต้องใช้ความระมัดระวังในการขับที่มากกว่าปกติ แต่กลับขับด้วยความเร็วสูงแซงรถยนต์คันหน้าในระยะกระชั้นชิดโดยไม่ดูให้ดีกว่ามีรถคันอื่นขับสวนมาหรือไม่ จนเกิดอุบัติเหตุขึ้น^{๒๖} ขับรถแซงรถคันหน้าในช่วงเวลากลางคืนซึ่งทัศนวิสัยในการมองเห็นรถที่สวนมามีข้อจำกัด ต้องใช้ความระมัดระวัง

^{๑๙} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๖๐๐/๒๕๕๖

^{๒๐} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๒๓๒/๒๕๕๔

^{๒๑} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๖๖/๒๕๖๒

^{๒๒} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓๐๘/๒๕๕๘

^{๒๓} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓๓๗/๒๕๕๕

^{๒๔} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๕๗๕/๒๕๕๖

^{๒๕} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๗๓๑/๒๕๖๑

^{๒๖} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๔/๒๕๕๗

เป็นพิเศษ แต่หาได้ใช้ไม่ จนเกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนกับรถจักรยานยนต์ที่แล่นสวนทางมา^{๒๗} เจ้าหน้าที่ขับรถบัส ๔๕ ที่นั่งซึ่งมีน้ำหนักมาก โดยไม่ลดความเร็วขณะใกล้ทางแยกและเป็นช่วงเปลี่ยนสัญญาณไฟจราจรจากไฟเหลืองเป็นไฟแดง ซึ่งโดยหลักควรลดความเร็วเพื่อเตรียมหยุดรถ และขณะนั้นมีรถอีกคันขับแซงแล้วหยุดกะทันหัน ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องเปลี่ยนช่องทางเดินรถจนไปเฉี่ยวชนกับรถบรรทุกที่หยุดรอสัญญาณไฟ^{๒๘} หรือกรณีในวันเกิดอุบัติเหตุ มีฝนตก สภาพถนนเปียกชื้น ไม่เหมาะสมแก่การขับรถเร็ว ทั้งก่อนถึงจุดเกิดเหตุ มีป้ายเตือนถึงสามป้าย ป้ายแรกระบุว่า “โค้งอันตราย โปรดระมัดระวังให้ใช้ความเร็วไม่เกิน ๔๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง” ป้ายที่สองมีข้อความว่า “ข้างหน้าเป็นทางโค้งเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง” และป้ายที่สามระบุว่า “ลดความเร็ว” แต่เจ้าหน้าที่กลับใช้ความเร็วเกินกว่าที่กำหนดและขับรถเข้าไปในช่องทางเดินรถสวนทั้งที่เป็นเส้นทึบคู่ อันเป็นการละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎจราจรและเสี่ยงภัยอย่างชัดเจน เมื่อมีรถขับสวนทางมา จึงหักหลบทำให้รถลื่นไถลลงข้างทางไปชนกับต้นไม้^{๒๙} อย่างไรก็ดี บางกรณีการที่เจ้าหน้าที่ใช้ความเร็วเกินกว่าที่แจ้งเพียงประการเดียว อาจยังไม่เพียงพอที่จะพึงได้ว่าเป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุและเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ความเสียหาย หากอุบัติเหตุเกิดจากการที่มีรถยนต์แรงเครื่องแซกรถยนต์อีกคันหนึ่งเข้ามาในช่องทางเดินรถของเจ้าหน้าที่อย่างกะทันหัน^{๓๐} หรือมีพยานบุคคลให้การว่าเจ้าหน้าที่ขับรถด้วยความระมัดระวังตลอดเส้นทาง แต่ขณะเกิดอุบัติเหตุมีฝนตกหนักถนนลื่น^{๓๑}

สำหรับกรณีอื่น ๆ ที่ไม่ถือว่าเจ้าหน้าที่ผู้ขับรถยนต์กระทำการโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เช่น เจ้าหน้าที่ขับรถยนต์แซกรถยนต์จำนวนหลายคันในคราวเดียวกันและมีรถยนต์เปลี่ยนเส้นทางเข้ามาตัดหน้ากะทันหันโดยไม่ให้สัญญาณไฟ ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องบังคับรถหลบลงข้างทางและพลิกคว่ำ ถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ แต่ไม่ถึงขั้นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง^{๓๒} กรณีมีรถจักรยานยนต์วิ่งสวนมาบนไหล่ทางแล้วขับตัดหน้าในระยะกระชั้นชิดจนทำให้เจ้าหน้าที่ต้องเหยียบห้ามล้อและหักหลบจนรถยนต์ไปชนท้ายรถบรรทุกที่จอดอยู่ แม้จะเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ แต่ก็ไม่ถึงขั้นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง^{๓๓} กรณีเจ้าหน้าที่ขับรถยนต์เลี้ยวขวาออกจากถนนทางโทและเฉี่ยวชนกับรถยนต์โดยสารที่ขับตรงมาในถนนทางเอก เมื่อปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ได้ชะลอรถจนหยุดนิ่งเมื่อไม่เห็นรถยนต์ผ่านมาจึงได้เลี้ยวรถ แต่รถยนต์โดยสารกลับไม่ได้ชะลอความเร็วเพราะถือว่าขับมาบนถนนทางเอก ถือว่าเจ้าหน้าที่ได้พยายามปฏิบัติตามกฎหมายจราจรทางบกแล้ว จึงไม่เป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง^{๓๔} เจ้าหน้าที่ขับรถพยาบาลโดยใช้ความเร็วประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ซึ่งตามกฎหมายจราจรทางบกผู้ขับขี่รถฉุกเฉินมีสิทธิขับรถเกินอัตราความเร็วที่กำหนดได้ ทั้งเจ้าหน้าที่ได้เปิดสัญญาณไฟวับวาวและเปิดเสียงสัญญาณไซเรนตลอด

^{๒๗} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓๖/๒๕๖๒

^{๒๘} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๔๕๒/๒๕๕๘

^{๒๙} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓๓๑/๒๕๖๓

^{๓๐} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๐/๒๕๕๒

^{๓๑} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓๕๒/๒๕๕๕

^{๓๒} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๖๗๐/๒๕๕๔

^{๓๓} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๗๑๖/๒๕๕๔

^{๓๔} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๒๓/๒๕๕๔

ทางแล้ว แต่ปรากฏว่ารถสามล้อเครื่องได้เลี้ยวขาดหน้าโดยไม่ให้สัญญาณจนเกิดอุบัติเหตุ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายจราจรทางบกที่กำหนดให้ผู้ขับขี่รถคันอื่นมีหน้าที่ให้รถฉุกเฉินผ่านไวก่อน ต้องถือว่ารถสามล้อเครื่องเป็นฝ่ายประมาทเลินเล่อ^{๓๕} กรณีรถยนต์ประสบอุบัติเหตุแหกโค้ง เนื่องจากสภาพถนนก่อนทางโค้งเป็นเนินสูง ทำให้ไม่เห็นโค้ง และเป็นเนินลาดออกนอกโค้ง มีได้ลาดเอียงเข้าหาโค้ง ทำให้รถมีโอกาสเสียการทรงตัวได้ง่าย อีกทั้งไม่มีป้ายเตือนว่าเป็นโค้งอันตราย ประกอบกับเจ้าหน้าที่ไม่เคยใช้เส้นทางเกิดเหตุมาก่อน^{๓๖} กรณีรถยนต์ถูกรถไฟชนขณะวิ่งผ่านทางรถไฟ เมื่อเจ้าหน้าที่ไม่มีหน้าที่ขับรถยนต์โดยตรง แต่ได้รับคำสั่งให้ทำหน้าที่ขับรถยนต์แทนพนักงานขับรถที่ลาป่วย ประกอบกับรถยนต์เป็นรถเก่าใช้งานมากกว่า ๑๓ ปี โดยใช้ระบบเกียร์พวงมาลัย ไม่ใช่เกียร์กระปุกที่เจ้าหน้าที่มีความชำนาญ อีกทั้งปัจจัยแวดล้อมบริเวณจุดเกิดเหตุไม่เอื้อต่อทัศนวิสัยในการขับขี่ เพราะมีต้นไม้บังสายตา ทำให้ไม่อาจเห็นรถไฟในระยะไกล และมีเพียงป้ายเตือน แต่ไม่มีเครื่องกั้นและสัญญาณไฟ จึงไม่อาจถือว่าเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง^{๓๗} กรณีเจ้าหน้าที่ขับรถยนต์พยาบาลโดยไม่ได้ใช้ความเร็วสูงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด แต่อุบัติเหตุเกิดขึ้นเนื่องจากฝนตกถนนลื่น และจุดเกิดเหตุมีมันสำปะหลังตกกระจ่ายบดละลายอยู่บนผิวถนน ทำให้ถนนลื่นกว่าปกติ แต่เจ้าหน้าที่ไม่ห้ามล้อทันทีเพราะเกรงว่าจะทำให้รถหมุนและพลิกคว่ำ เป็นเหตุให้รถลื่นไถลออกนอกไหล่ถนนตกคูน้ำข้างตลิ่งคันคลอง ย่อมถือว่าเจ้าหน้าที่ได้ใช้ความระมัดระวังตามวิสัยและพฤติการณ์ของผู้มีวิชาชีพขับรถแล้ว จึงเป็นกรณีประมาทเลินเล่อธรรมดา^{๓๘} หรือกรณีเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่มีหน้าที่ขับรถยนต์โดยตรง แต่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ทำหน้าที่ขับรถไปราชการ และขณะเกิดเหตุมีฝนตกหนัก ทำให้ทัศนวิสัยการมองเห็นลดลง ไม่สามารถมองเห็นพื้นถนนที่มีน้ำท่วมขัง รถจึงปะทะกับน้ำที่ท่วมขังทำให้เสียการควบคุมเข้าชนกับแท่งปูนที่กั้นไม่ให้กลับรถ เมื่อเจ้าหน้าที่มิใช่พนักงานขับรถยนต์ ประกอบกับสภาพถนนในขณะนั้นทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ทั้งเจ้าหน้าที่ไม่คุ้นเคยกับสภาพถนนและไม่มีป้ายเตือนผู้ขับรถว่ามีแท่งปูนวางอยู่ จึงถือได้ว่าเจ้าหน้าที่ขับรถยนต์โดยประมาทเลินเล่อ แต่ไม่ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง^{๓๙}

กรณีที่อุบัติเหตุมีสาเหตุมาจากสภาพรถยนต์ไม่สมบูรณ์ อาจถือเป็น “เหตุสุดวิสัย” ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น หากเจ้าหน้าที่ได้นำรถยนต์ไปตรวจสอบที่ศูนย์บริการก่อนใช้งาน แต่ไม่พบความชำรุดบกพร่อง^{๔๐} หรือเจ้าหน้าที่ไม่มีหน้าที่รับผิดชอบการซ่อมบำรุงรถยนต์ประจำตำแหน่งของตน ย่อมถือว่าอุบัติเหตุที่เกิดจากความบกพร่องของชิ้นส่วนรถยนต์เป็นเหตุสุดวิสัย มิได้เกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงไม่เป็นการกระทำละเมิด^{๔๑} ทำนองเดียวกัน กรณีรถยนต์ชำรุดเสียหายเนื่องจากหม้อน้ำเสีย ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ขับรถยนต์น่าจะรู้ถึงความผิดปกติของหม้อน้ำเพราะมาตรวัดระดับความร้อนแสดงค่าสูงขึ้น แต่เจ้าหน้าที่ยังขับต่อไปจน

^{๓๕} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๕๒/๒๕๕๔

^{๓๖} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๔๔๓/๒๕๕๔

^{๓๗} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๑๙/๒๕๕๖

^{๓๘} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๔๓๑/๒๕๖๒

^{๓๙} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๕๓๐/๒๕๖๒

^{๔๐} คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๑๖๔๖๗/๒๕๕๕

^{๔๑} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓๑๑/๒๕๕๓

รถยนต์หยุดทำงานนั้น แม้ว่าความเสียหายอาจเกิดจากความประมาทเลินเล่อของเจ้าหน้าที่ แต่ก็ยังไม่ถึงขนาดเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่รถยนต์ หากแต่มีเหตุปัจจัยอื่นประกอบด้วย เช่น การเสื่อมสภาพของชิ้นส่วนอุปกรณ์จากการใช้งาน ประกอบกับรถคันดังกล่าวเจ้าหน้าที่ไม่ได้เป็นผู้ดูแลประจำและวันเกิดเหตุก็ตรวจเช็คสภาพรถและเครื่องยนต์ก่อนออกเดินทางแล้ว จึงยังฟังไม่ได้ว่า เจ้าหน้าที่ละเลยไม่เอาใจใส่ตรวจสอบดูแลบำรุงรักษารถยนต์ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง^{๔๒}

อนึ่ง นอกจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากอุบัติเหตุในขณะที่ขับขี่ยานยนต์แล้ว บางกรณีความเสียหายอาจเกิดขึ้นในขณะที่เจ้าหน้าที่นำรถเข้าจอด ณ หน่วยงานของรัฐก็ได้ เช่น กรณีพนักงานขับรถยนต์ถอยหลังเข้าจอดในช่องจอดรถที่ว่างอยู่คนเดียวเนื่องจากไม่มีผู้ใดกล้านำรถเข้าจอด เพราะมีพื้นที่แคบและมีเศษวัสดุกองอยู่จำนวนมาก แต่พนักงานขับยังคงเสี่ยงนำรถเข้าจอด โดยไม่ได้หยุดรถลงมาสำรวจพื้นที่อีกครั้งเพื่อป้องกันความเสียหาย เมื่อพนักงานขับเคยนำรถยนต์เข้าจอดในช่องจอดรถดังกล่าวแล้วหลายครั้ง จึงควรใช้ความระมัดระวังสูงกว่าวิญญูชนผู้ขับรถยนต์โดยทั่วไป แต่ก็มีได้ใช้ความระมัดระวังและความละเอียดรอบคอบอย่างเพียงพอที่จะบังคับรถไม่ให้เฉี่ยวชนกับท่อพลาสติกดำที่ล้ำเข้ามาในช่องจอดรถ กรณีจึงเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อที่เบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานที่บุคคลในภาวะเช่นนั้นควรมี อันเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง พนักงานขับจึงต้องรับผิดชอบใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทางราชการ^{๔๓}

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ขับรถยนต์ต้องรับผิดเนื่องจากกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หากความเสียหายที่เกิดขึ้นมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจาก**ความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม**ด้วย ย่อมต้องหัก**ส่วนความรับผิด**ดังกล่าวออกก่อนที่จะพิจารณากำหนดจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในมาตรา ๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ตัวอย่างเช่น กรณีเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้มีตำแหน่งเป็นพนักงานขับรถยนต์ แต่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ขับรถแล้วเกิดอุบัติเหตุขึ้น ทั้งที่เป็นการเดินทางไปปฏิบัติราชการเป็นระยะทางไกลติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน ซึ่งหน่วยงานของรัฐควรมอบหมายให้พนักงานขับรถทำหน้าที่ขับรถ ย่อมถือได้ว่าความบกพร่องส่วนหนึ่งเกิดจากความบกพร่องของหน่วยงานหรือระบบการดำเนินงานโดยรวม จึงต้องหักความรับผิดดังกล่าวออกร้อยละ ๕๐ ของความเสียหาย^{๔๔} ในทำนองเดียวกัน กรณีเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นนักวิชาการสัตวบาล มิได้มีตำแหน่งเป็นพนักงานขับรถ แต่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ขับรถยนต์เดินทางไปปฏิบัติราชการและเกิดอุบัติเหตุ เมื่อความเสียหายมีส่วนเกิดจากการที่หน่วยงานของรัฐไม่จัดให้มีพนักงานขับรถที่เพียงพอ จึงต้องหักส่วนแห่งความรับผิดดังกล่าวออกอีกร้อยละ ๕๐ ของจำนวนเงินที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ซึ่งได้หักส่วนความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐดังกล่าวออกชั้นหนึ่งแล้ว^{๔๕} หรือกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจขับรถนำผู้ต้องหาไปขออำนาจศาลฝากขัง โดยผู้ต้องหาใส่กุญแจมือฟ่วงติดกันห้าคน

^{๔๒} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๔๖/๒๕๕๓

^{๔๓} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๗๘๕/๒๕๖๓

^{๔๔} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๒๓๒/๒๕๕๔

^{๔๕} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๗๓๑/๒๕๖๑

บนรถกระบะไม่มีหลังคา และเกิดอุบัติเหตุจนผู้ต้องหาเสียชีวิตและบาดเจ็บสาหัส ถือว่าความเสียหายส่วนหนึ่งเกิดจากความบกพร่องของหน่วยงานหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมที่ไม่จัดหายานพาหนะที่ปลอดภัยและไม่จัดเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องหา จึงต้องหักส่วนแห่งความรับผิดดังกล่าวออก^{๔๖}

เมื่อหักส่วนความรับผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมออกแล้ว ในการกำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เจ้าหน้าที่ผู้ขับรถยนต์ต้องชดใช้ ไม่จำเป็นต้องกำหนดให้เจ้าหน้าที่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวนความเสียหายก็ได้ แต่ให้ชดใช้ตามระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรม ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในมาตรา ๘ วรยศอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ เช่น กรณีข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดนได้รับคำสั่งให้ทำหน้าที่พลขับให้หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ แต่เกิดอุบัติเหตุ เมื่อในวันเกิดเหตุเจ้าหน้าที่ต้องทำหน้าที่พยาบาลในการจัดลำดับคนไข้เพื่อเข้ารับการรักษาและต้องทำหน้าที่ขับรถยนต์แทนผู้อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย โดยมีได้มีหน้าที่พนักงานขับรถโดยตรง จึงไม่สมควรรับผิดเต็มจำนวน แต่ควรรับผิดร้อยละ ๗๕ ของความเสียหาย^{๔๗} กรณีอุบัติเหตุเกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่ผู้ขับรถ แต่นอกจากความประมาทของเจ้าหน้าที่แล้ว ส่วนหนึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อความระมัดระวังของแต่ละบุคคลต่างกัน ไม่ว่าสภาพถนนที่ลาดชันเป็นทางโค้งลงเขา เป็นเวลาพลบค่ำมีฝนตก ถนนลื่น ทิศหน้าวิสัยไม่ดี การควบคุมรถให้เหมือนสภาพปกติไม่อาจกระทำได้อีก ถือเป็นปัจจัยภายนอกที่เจ้าหน้าที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงและควบคุมได้ เจ้าหน้าที่จึงสมควรรับผิดชดใช้ร้อยละ ๖๐ ของความเสียหาย^{๔๘} กรณีข้าราชการตำรวจ กองตำรวจป่าไม้ ได้รับมอบหมายให้ขับรถยนต์ไปปฏิบัติราชการแล้วเกิดอุบัติเหตุ เมื่อเป็นการเดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงการบุกรุกทรัพยากรธรรมชาติในหลายจังหวัดภายในระยะเวลาอันจำกัด ทำให้เกิดความเหน็ดเหนื่อยจากการปฏิบัติงานทั้งจากการตรวจสอบข้อเท็จจริงและการทำหน้าที่ขับรถ จึงควรรับผิดร้อยละ ๒๕ ของความเสียหาย^{๔๙} หรือกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจขับรถนำผู้ต้องหาไปขออำนาจศาลฝากขัง แต่รถประสบอุบัติเหตุจนผู้ต้องหาเสียชีวิตและบาดเจ็บสาหัส เมื่อเจ้าหน้าที่ได้รับผิดชอบบรรเทาความเดือดร้อนเบื้องต้นด้วยการมอบเงินส่วนตัวให้แก่ญาติและผู้ต้องหาที่ได้รับบาดเจ็บ อีกทั้งวันเกิดเหตุเจ้าหน้าที่ไม่มีหน้าที่เป็นเวรพนักงานขับรถผลัดฟ้องฝากขัง แต่ได้รับคำสั่งให้ทำหน้าที่แทนเจ้าหน้าที่อื่น ย่อมเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของทางราชการโดยแท้ จึงสมควรให้รับผิดร้อยละ ๑๐ ของความเสียหาย^{๕๐}

ที่ผ่านมาสำนักงานวิชาการบางท่านเสนอความเห็นว่าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่จะอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ นั้น สมควรจำกัดเฉพาะการกระทำที่เป็นการใช้อำนาจออกกฎ คำสั่ง หรือการใช้อำนาจพิเศษอย่างอื่นของฝ่ายปกครอง แต่ไม่สมควรรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกรณีของเอกชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับรถยนต์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ขับรถยนต์ชอบที่จะใช้ความระมัดระวัง

^{๔๖} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๔/๒๕๕๗

^{๔๗} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๔๔๖/๒๕๕๙

^{๔๘} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๓๓๗/๒๕๕๕

^{๔๙} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๑๒๓๒/๒๕๕๙

^{๕๐} คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๔/๒๕๕๗

ในระดับเดียวกันกับพนักงานขับรถของบริษัทเอกชนหรือประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนนทั่วไปและต้องรับผิดชอบหากกระทำโดยประมาทเลินเล่อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่สมควรได้รับอานิสงส์จากพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ โดยรับผิดชอบเฉพาะกรณีจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น อย่างไรก็ตาม มีปัญหาน่าคิดว่า การแบ่งแยกการกระทำของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองออกเป็นสองส่วนเช่นนี้ จะมีความเป็นธรรมและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ที่มุ่งหมายคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่โดยสุจริต ไม่ว่าจะเป็นงานในลักษณะใด หรือไม่ อย่างไร
